

UPPSALA
UNIVERSITET

Segregation: drivkrafter, konsekvenser samt åtgärder – med exempel från större och medelstora svenska städer

Roger Andersson

Institutet för bostads- och urbanforskning

Uppsala universitet

Kontakt: Roger.Andersson@ibf.uu.se

Presentation 2006-09-21 vid Norsk planmöte, Oslo

Migrasjon: nye byer, nye steder

UPPSALA
UNIVERSITET

Min bakgrund

- Erfarenheter av 15 års forskning om den svenska boendesegregationen och storstadsutvecklingen.
- Verksam vid institutet för bostads- och urbanforskning sedan 1999.
- Handlett/handleder ett halvdussin doktorander på segregationsrelaterade teman.
- Ungefär 10 års jämförande europeisk forskning (Cost Civitas, UGIS, Restate) med bland annat Stockholm och Göteborg som svenska referensstäder.
- Rådgivare/expert åt Stockholms stad, Integrationsverket och Boverket.

UPPSALA
UNIVERSITET

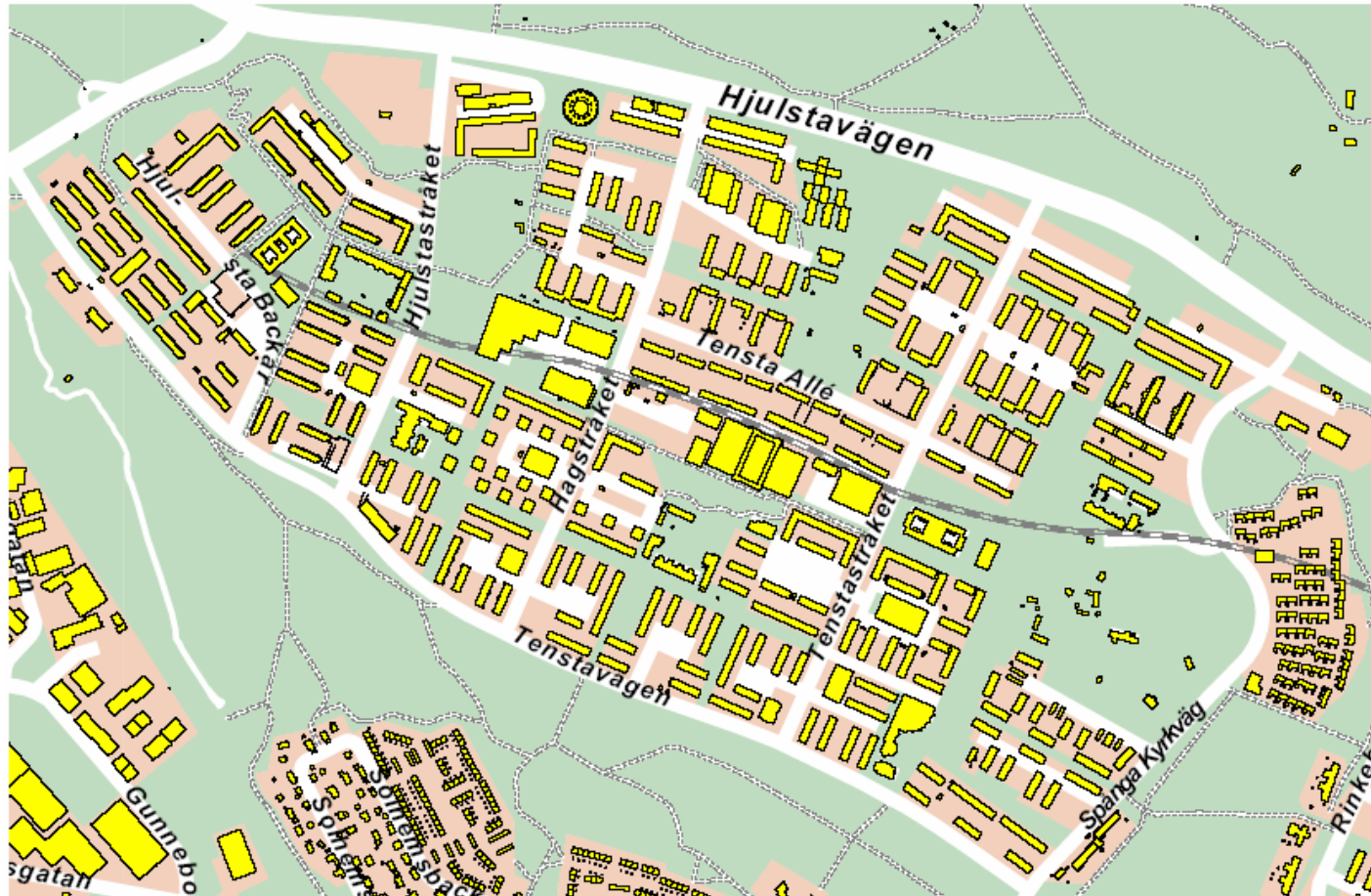
A large housing estate in
Stockholm: Husby, with Rinkeby
and Tensta in the background.

UPPSALA
UNIVERSITET

Tensta

Stockholms Stadsbyggnadskontoret 2001-12-10 Skala = 1:5000

UPPSALA
UNIVERSITET

The Tensta housing estate: the main commercial centre on a rainy autumn day

UPPSALA
UNIVERSITET

Entrance to a typical multifamily house in Tensta

UPPSALA
UNIVERSITET

Interior: no signs of physical deterioration

UPPSALA
UNIVERSITET

Vad är problemet?

Ett (extremt) exempel

Some socioeconomic data for the Herrgården housing estate in Malmö (age 20-64)

Indicator	1990	1995
Tot. population, aged 20-64	2284	2095
Foreign-born	1498	1918
Empl. Freq. %	48	8
Pop on social all.	1030	1578
Social allow. %	45	75
Aver. Annual Income (Euro)	7300	3140
Aver. Income , born i Sweden	10070	9770
Aver. Income, born abroad	6230	2520
Disposable income	13300	14160
% Low educ. (max. 9 years)	73	53
% High educ. (3+ys acad. Educ.)	3	7

UPPSALA
UNIVERSITET

Innehåll

- Begreppet segregation
- Segregationens tre dimensioner
- Om struktur och handlingar; byggd miljö, preferenser och beteenden
- Den etniska segregationen förstådd som preferenser och handlingsmönster; diskriminering
- Segregationens konsekvenser för individer
- Anti-segregationspolitikens legitimitet, mål och medel

UPPSALA
UNIVERSITET

Segregationens karaktär

- Flerdimensionell och beroende av kategoriseringar
- Dynamisk (trots strukturell stabilitet)
- Hierarkisk men också relativ
- Relationell
- Komplex kausalitet; konsekvenser blir drivkrafter
- Kontextuell

UPPSALA
UNIVERSITET

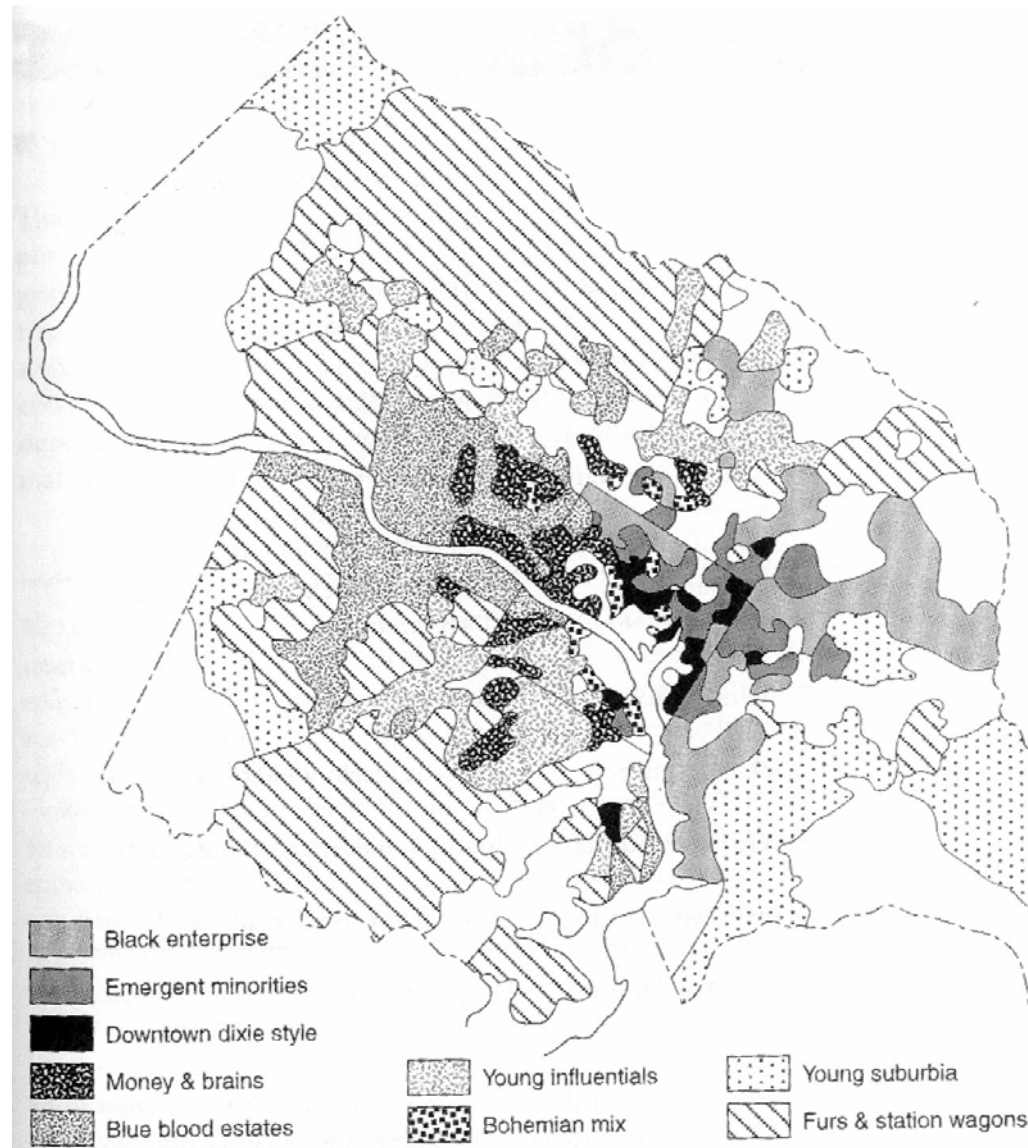
Segregationens tre dimensioner

- Demografisk (ålder, hushållstyper, kön)
- Socioekonomisk (klass)
- Etnisk (“race”)
- (Livsstil)

UPPSALA
UNIVERSITET

En sammansatt kategorisering

Segregationen
i Washington D.C.
Källa: Short 1996,
The Urban Order,
s. 201.

UPPSALA
UNIVERSITET

Att förstå segregation

- Materiell struktur och handlingar

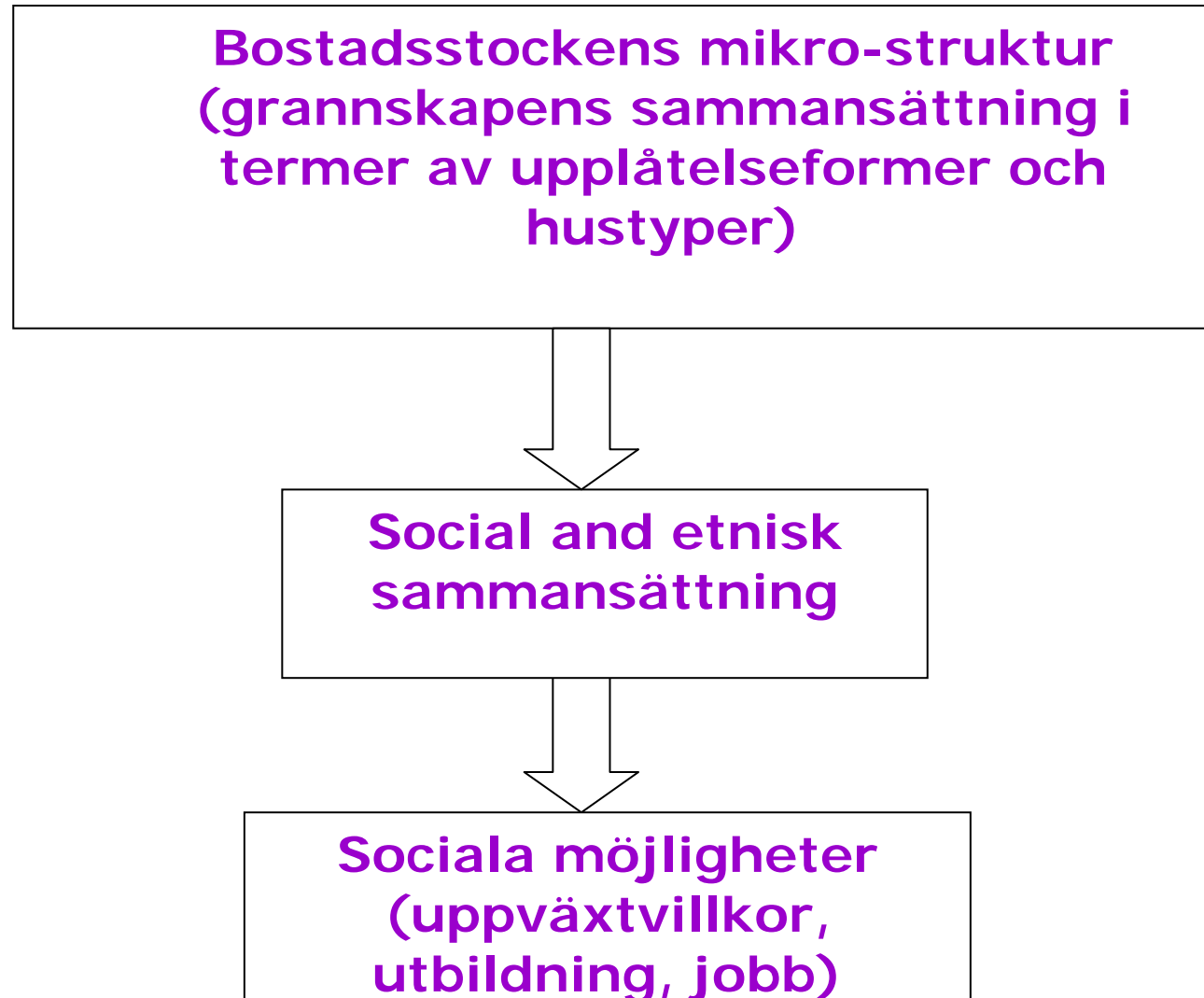
Materiell struktur: bostädernas egenskaper och stadens fysiska former

Hustyper, upplåtelseformer, design, skala, läge, kommunikationer/tillgänglighet till och kvalitet på arbetsplatser, skolor och service – var och en av dessa faktorer har en potentiell effekt både på bostadsområdets genomsnittliga attraktivitet och på boendekostnaderna.

UPPSALA
UNIVERSITET

Samband i två led? Ett pågående forskningsprogram

Källa: Musterd, S. & Andersson, R., 2005, Housing Mix, Social Mix and Social Opportunities.
Urban Affairs Review, 40 (6), 761-790.

UPPSALA
UNIVERSITET

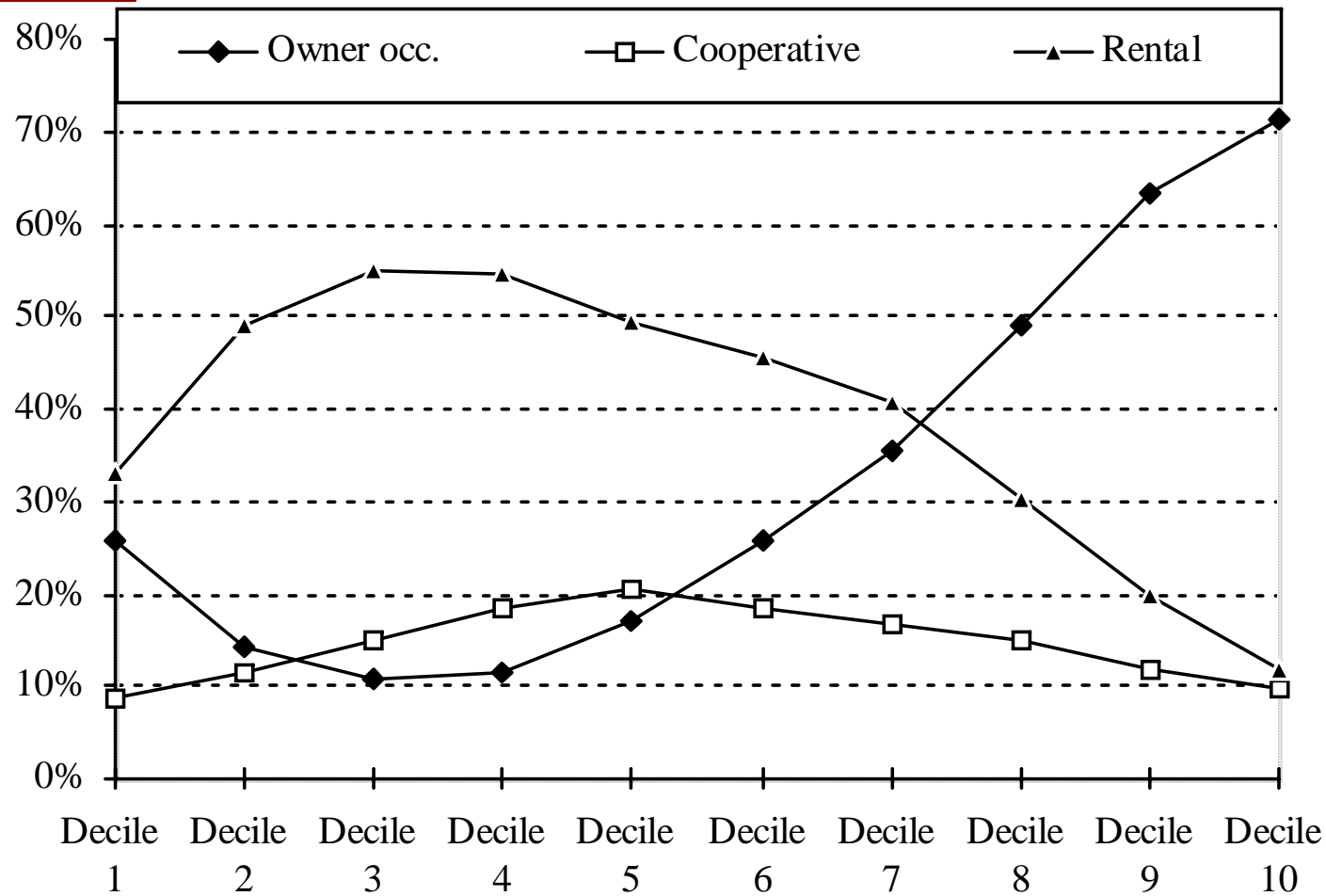
Boendeselementering efter upplåtelseformer (tenure)

- Most mono-tenure neighbourhoods are of the home-ownership type. Close to 300 out of 847 neighbourhoods in the Stockholm region are heavily dominated by this particular form and half of all neighbourhoods comprise more than 70 percent home ownership.
- Other tenure forms tend not to be very concentrated in space.
- As expected, median income levels are higher in neighbourhoods dominated by home ownership, while rental-dominated neighbourhoods of both the private and public type are clearly below the median income in the region (204,000 SEK in 2002). Cooperative housing has a clear intermediate position.

UPPSALA
UNIVERSITET

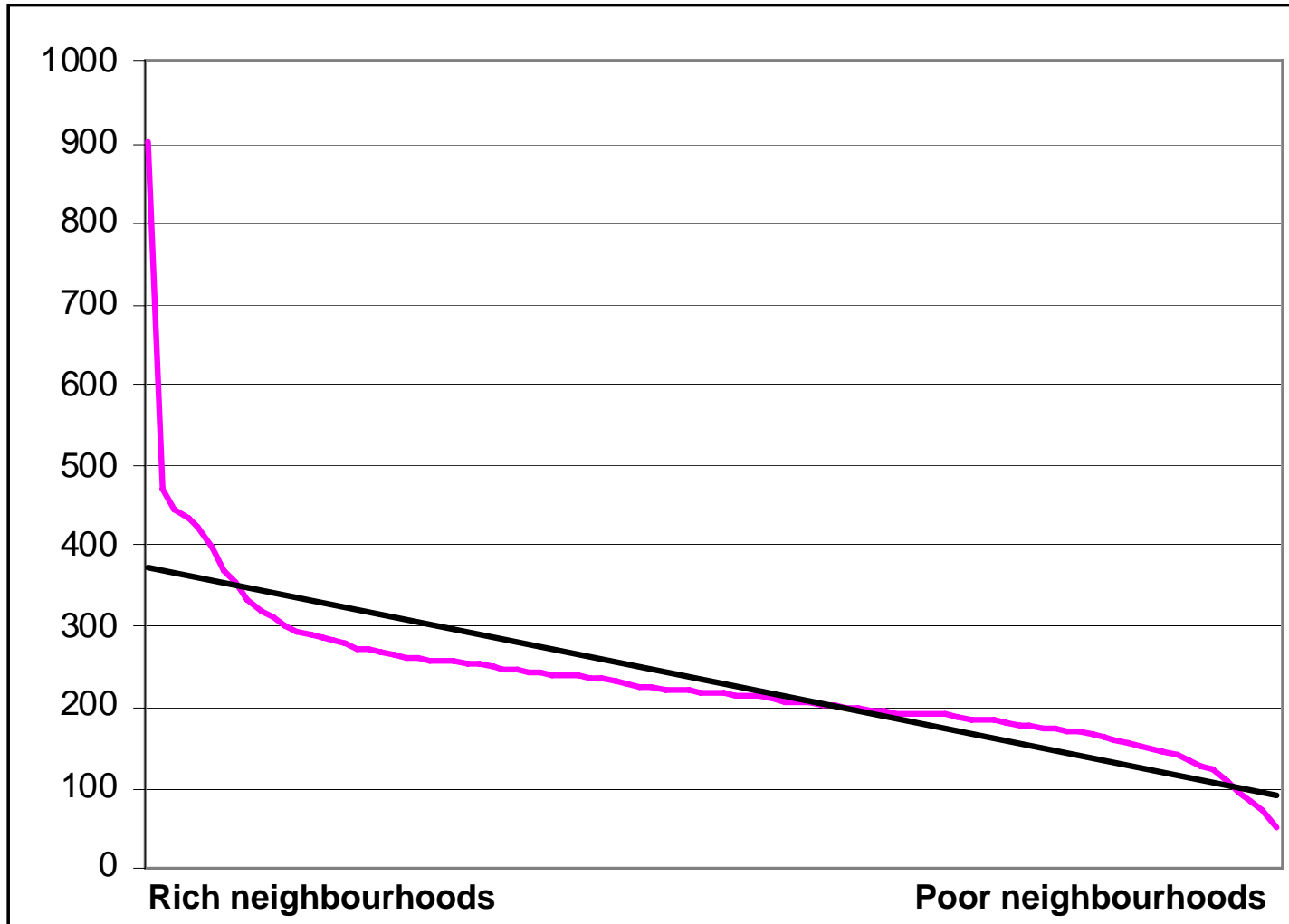
Forms of tenure and disposable income deciles 1990 in the Stockholm Labour market region

UPPSALA
UNIVERSITET

Mean income in 1000 SEK per neighbourhood in Stockholm city in 2002

UPPSALA
UNIVERSITET

Index of segregation (IS) for low and high income earners in Stockholm, Göteborg and Malmö (1997).

Statistical units are based on the Sams division

City	Low income (bottom two deciles)	High income (top two deciles)
Stockholm	0.11	0.17
Göteborg	0.13	0.19
Malmö	0.15	0.21

Source: Andersson 2000.

Slutsats: Hushåll med störst valmöjlighet är geografiskt mer koncentrerade än hushåll med mindre valmöjlighet.

UPPSALA
UNIVERSITET

Etnisk segregation

- Relaterat till demografisk och klassmässig segregation men kan inte reduceras till dessa dimensioner.

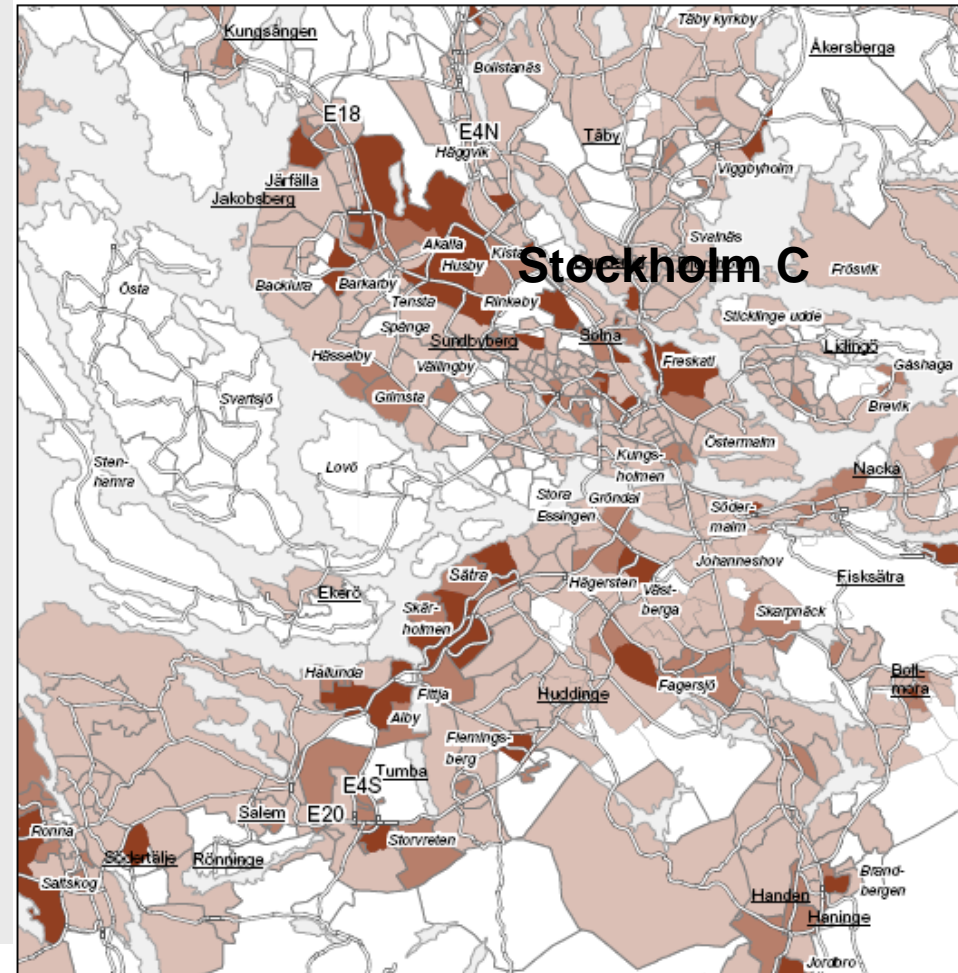
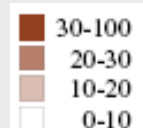

UPPSALA
UNIVERSITET

Stockholm

- Segregation but no “inner city problems”.
- Segregation is discussed in relation to the large housing estates built around 1970.

% foreign-born 1998

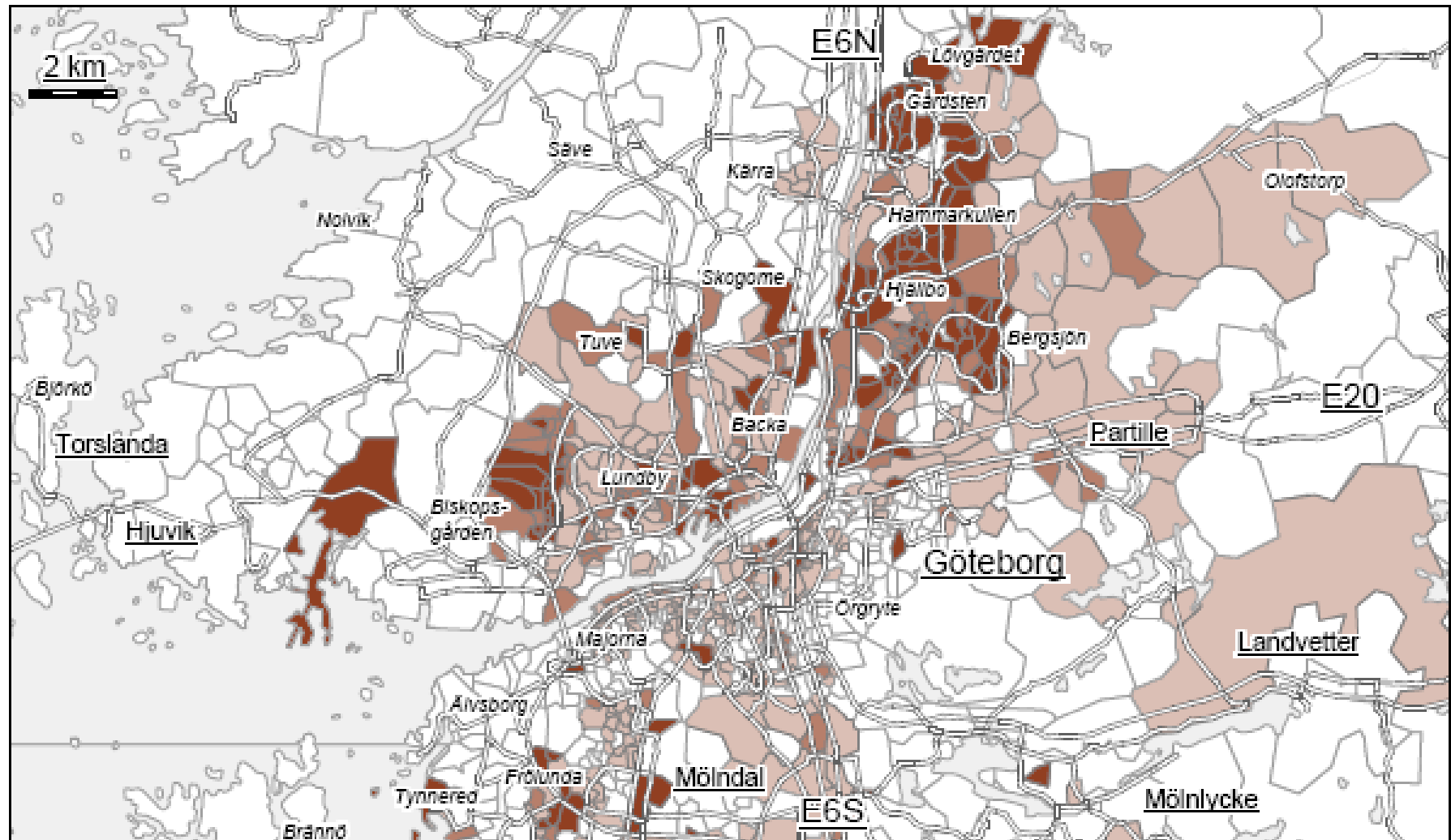
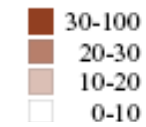

UPPSALA
UNIVERSITET

Göteborg

% foreign-born 1998

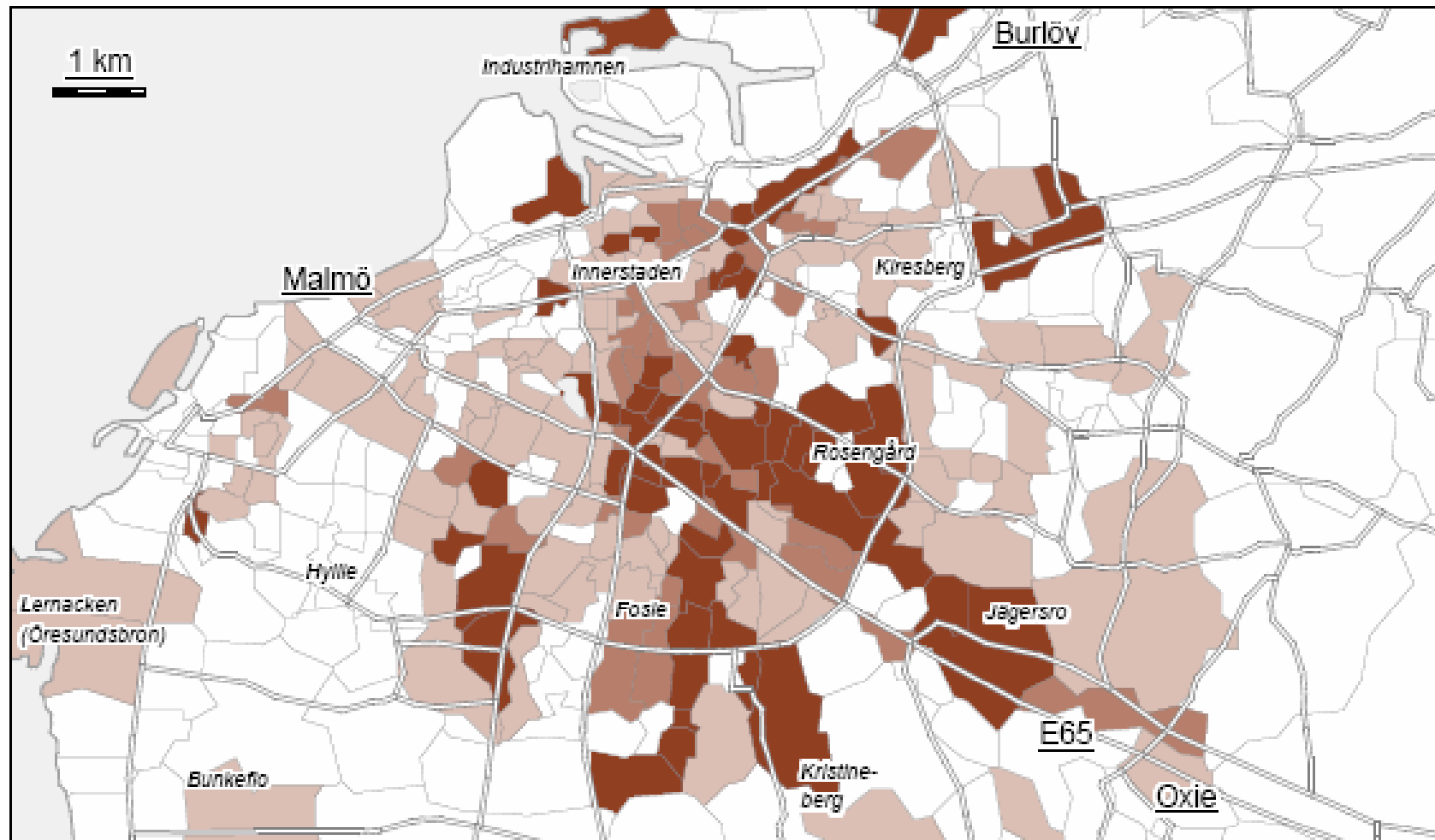
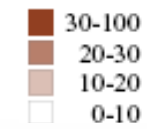

UPPSALA
UNIVERSITET

Malmö

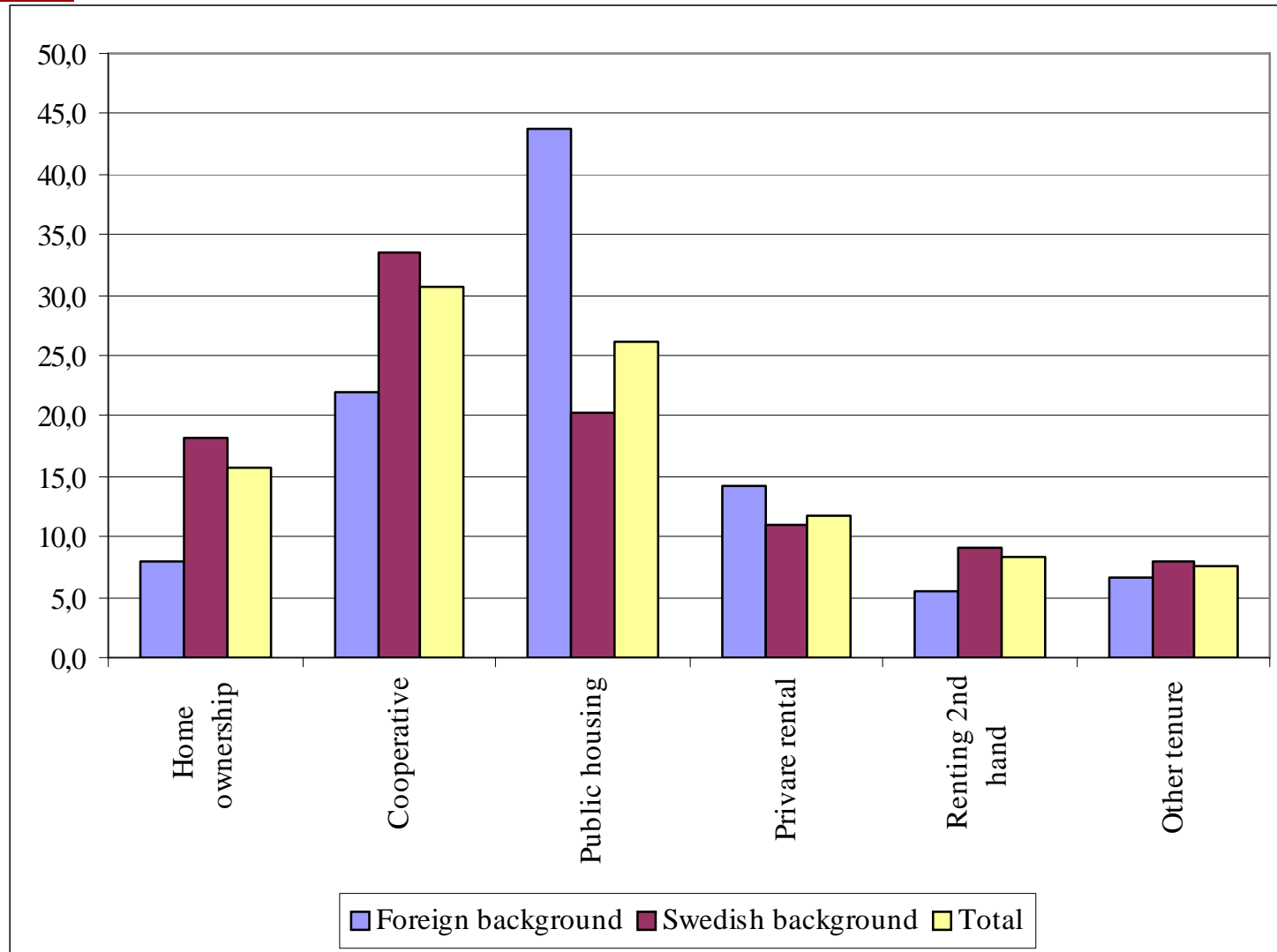
% foreign-born 1998

UPPSALA
UNIVERSITET

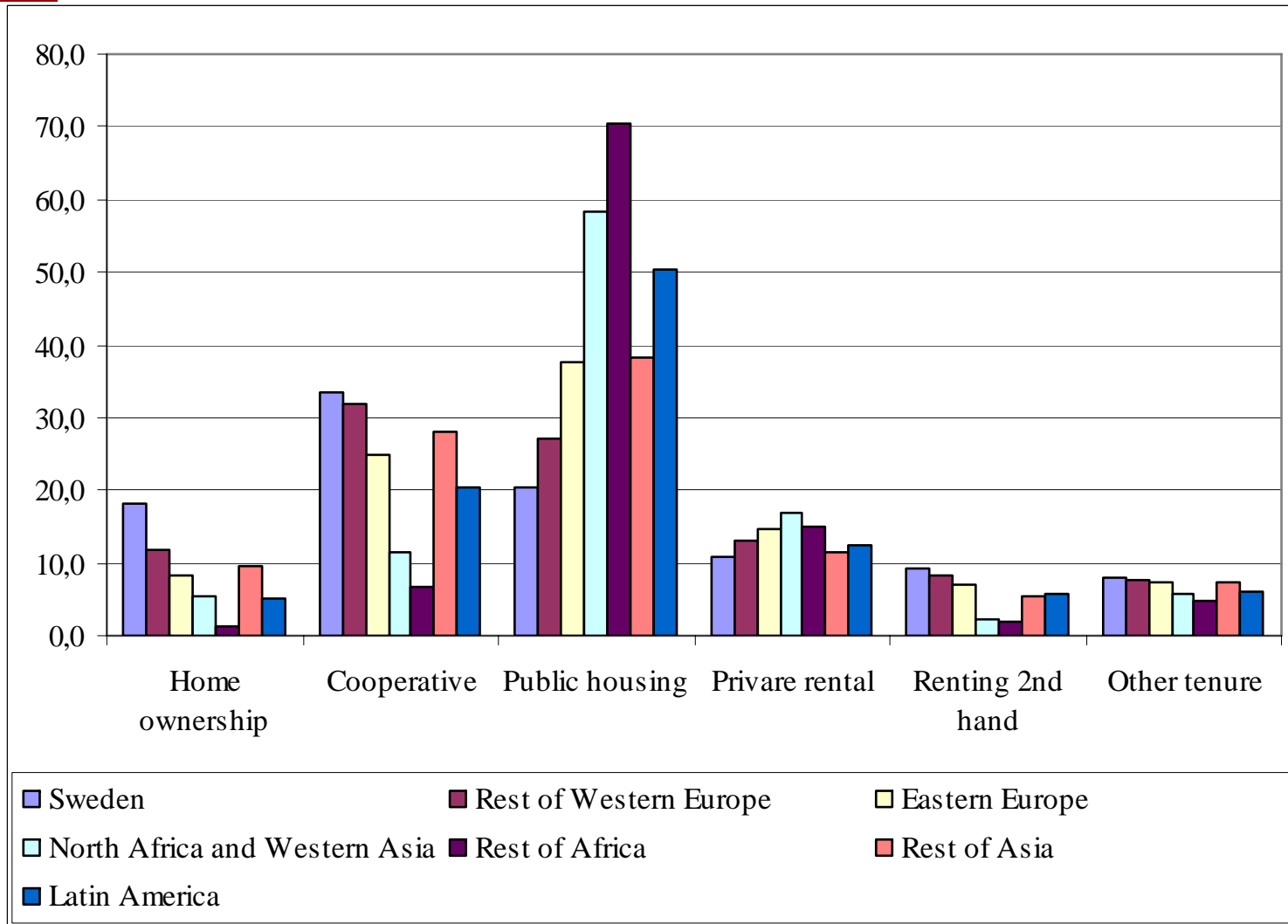
Tenure segmentation, Stockholm 2002

UPPSALA
UNIVERSITET

Tenure segmentation according to region of birth, Stockholm 2002

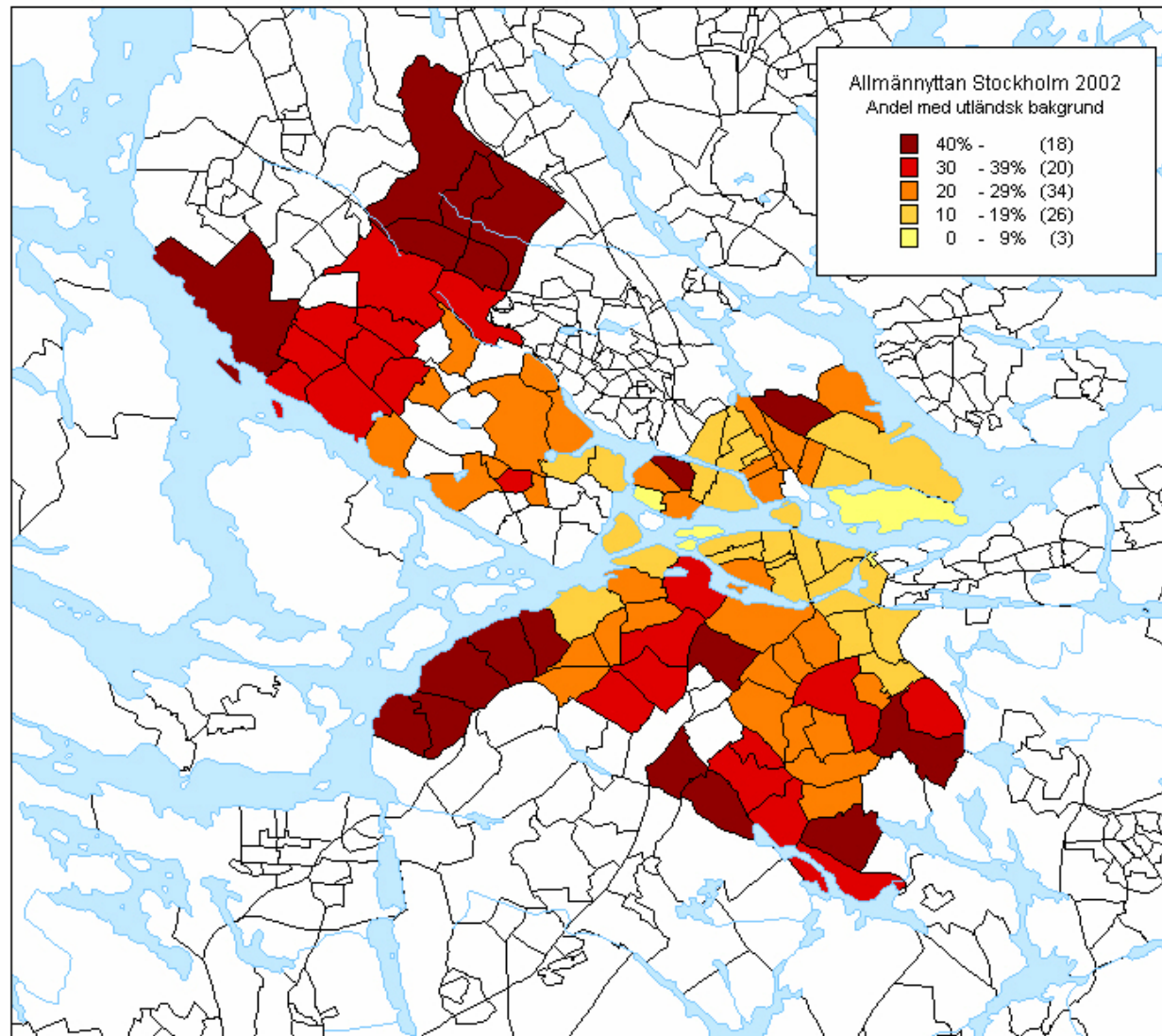

Source: GeoSweden 2002.

UPPSALA
UNIVERSITET

% of residents in public rental housing having a foreign background, Stockholm 2002

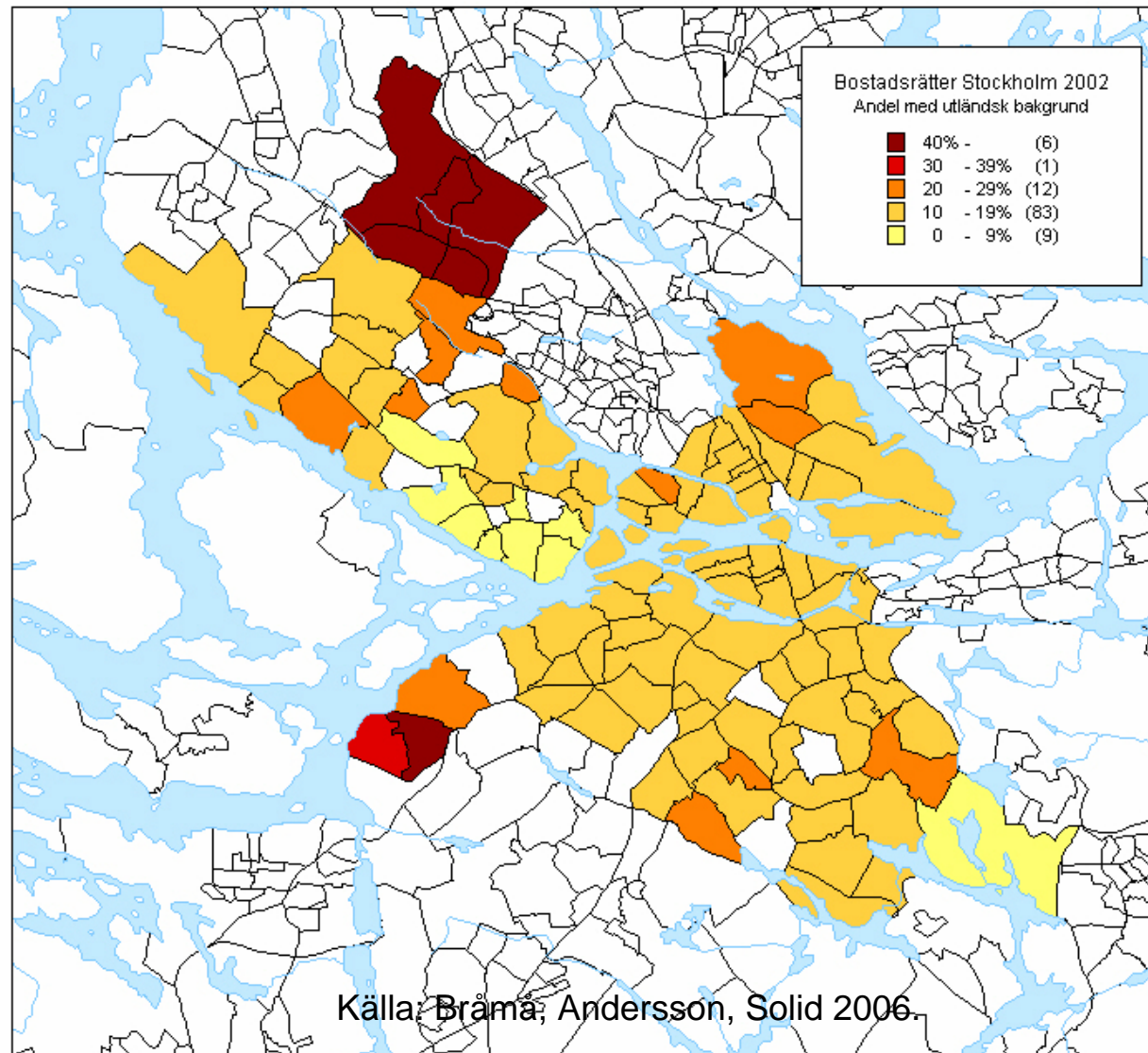
Etnisk segregation också inom den kommun-ägda allmännyttiga bostads-Sektorn.

Source: Bråmås, Andersson, Solid 2006.

UPPSALA
UNIVERSITET

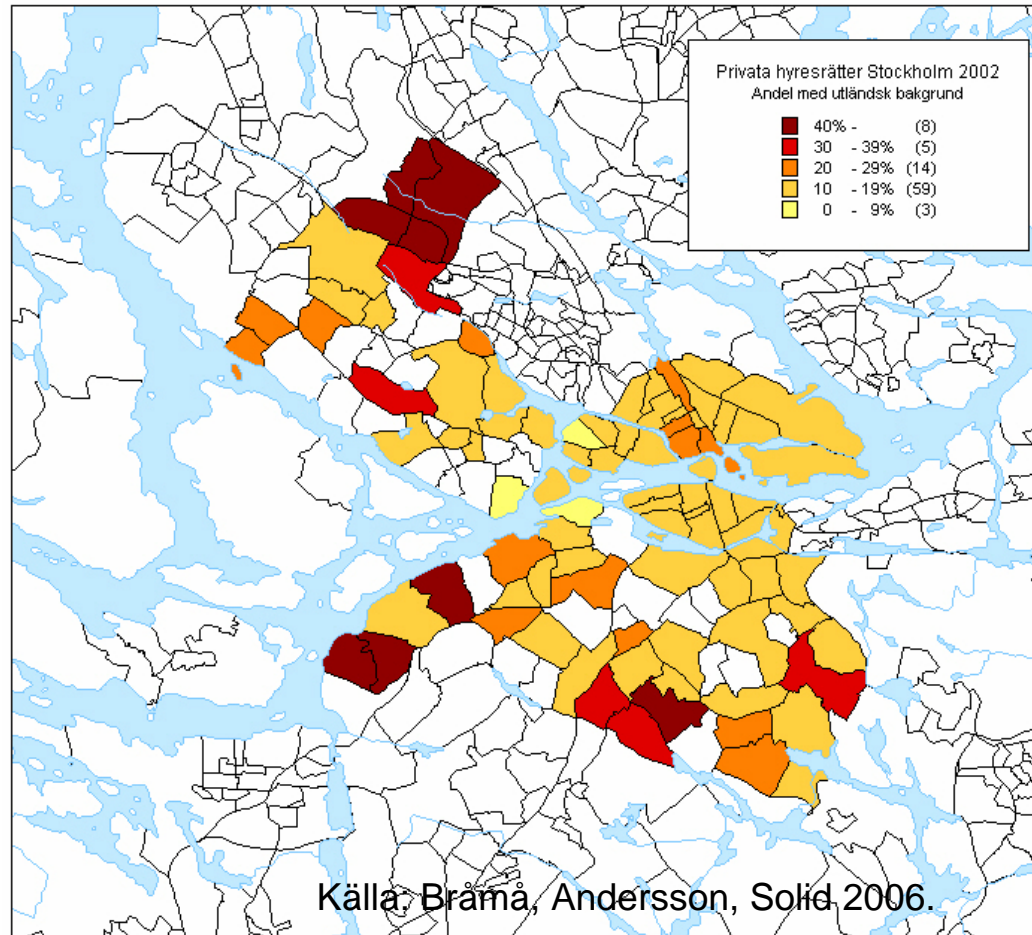
% of residents in cooperative housing having a foreign background, Stockholm 2002

UPPSALA
UNIVERSITET

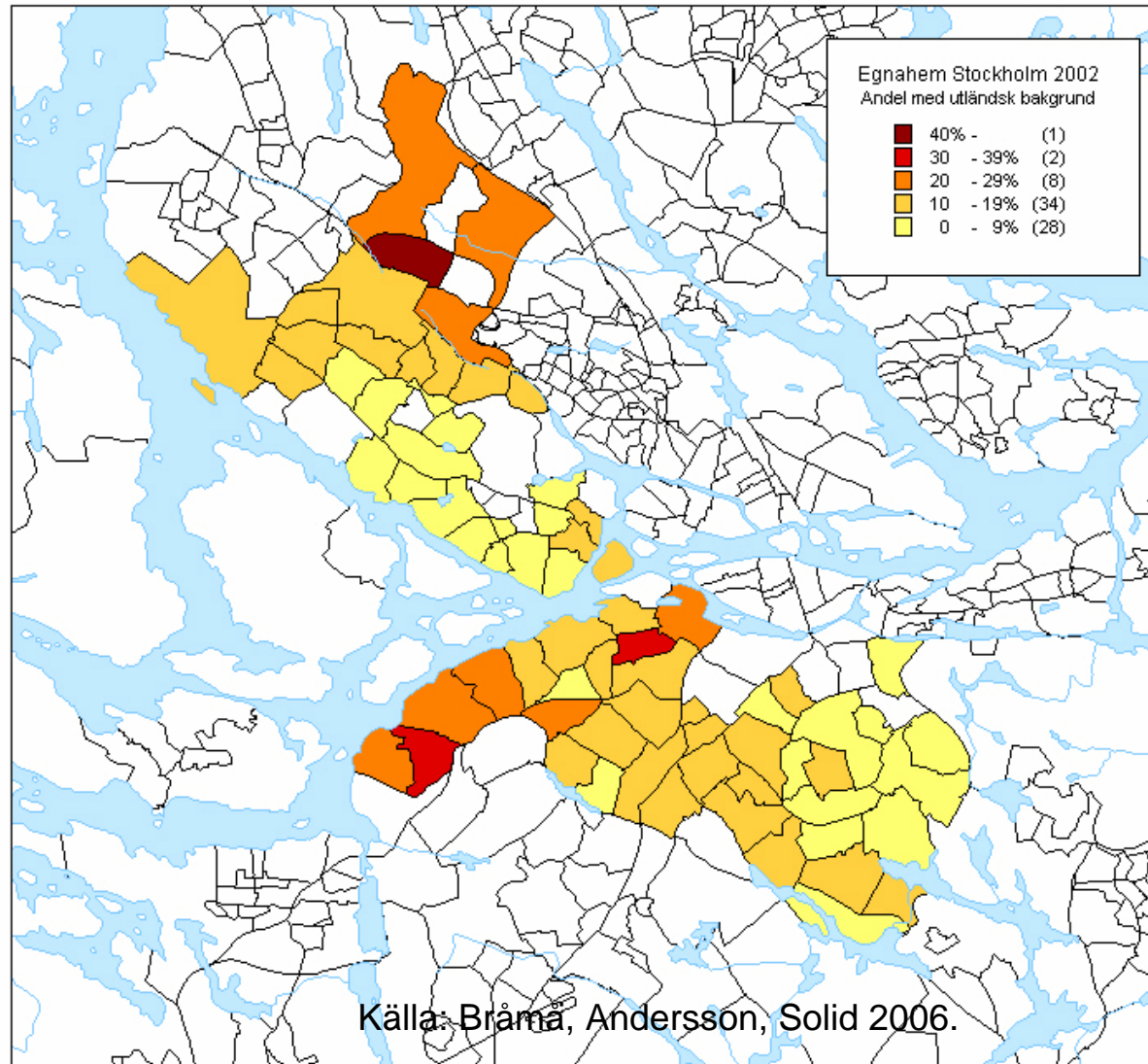
% of residents in private rental having a foreign background, Stockholm 2002

UPPSALA
UNIVERSITET

% of residents in home ownership housing having a foreign background, Stockholm 2002

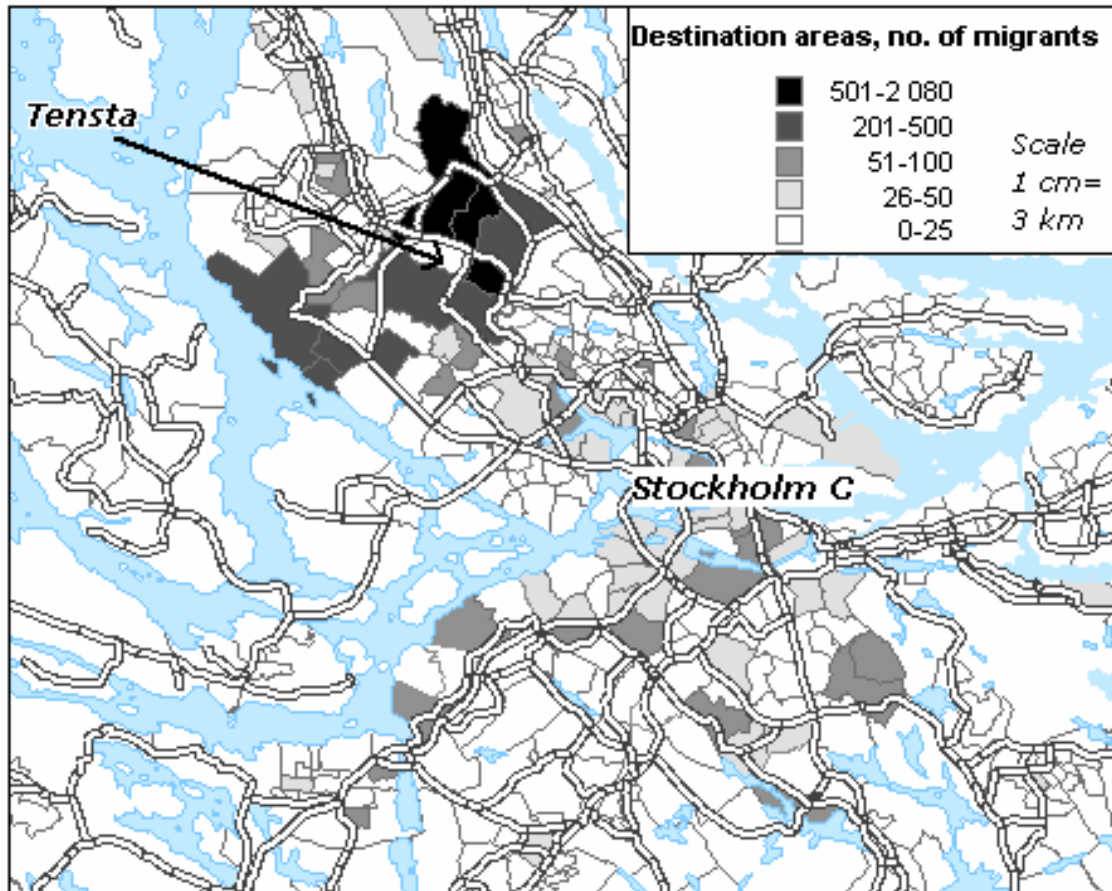

**So, segmentation
but also segre-
gation within
each tenure form**

UPPSALA
UNIVERSITET

Tensta's out-migration field 1990-2000

Distance matters!
(= path dependencies)

UPPSALA
UNIVERSITET

Struktur och handling

- Handling (preferenser och beteenden)
- Om vi för varje given situation antar att strukturen ligger fast (den ändras och kan förvisso påverkas över tiden) och nöjer oss med att betrakta hushållens handlingar:
- Nästan alla hushåll har önskemål rörande var man helst vill bo men få kan välja fritt och många saknar reell valmöjlighet.

Om vi stannar vid den etniska dimensionen så kan tre aspekter av majoritetens bostadsval betonas:

Majoritetsbeteende

- Flykt (“White flight”)
- Undvikande (“White avoidance”)
- Blockering (“Blocking strategies”)

UPPSALA
UNIVERSITET

Exempel på tänkbar diskriminering på bostadsmarknaden

Institutionell diskriminering

Institutionella system
(Finanseringsprinciper,
förmedlingsprinciper)

Institutionella aktörer
(Handläggare, "gate-keepers")

Boende/bostadskonsumenter
(Befolkningens attityder och
preferenser)

Preferensdiskriminering

Källa: Andersson & Bråmås,
i Rapport
integration 2005).

UPPSALA
UNIVERSITET

Minoritetshandlande

Läroboken urskiljer följande:

- Rumsliga assimilationsstrategier
- Etnisk klustring till följd av
- **A) skyddsbehov ("Defence")**
- **B) dra nytta av etniska resurser ("Mutual support")**
- **C) kulturellt bevarande ("Cultural preservation")**
- **D) politisk kamp ("Political struggle")**

UPPSALA
UNIVERSITET

Tre slags etniska kluster

- Koloni (en-generationsfenomen)
- Enklav (fler-generationsfenomen)

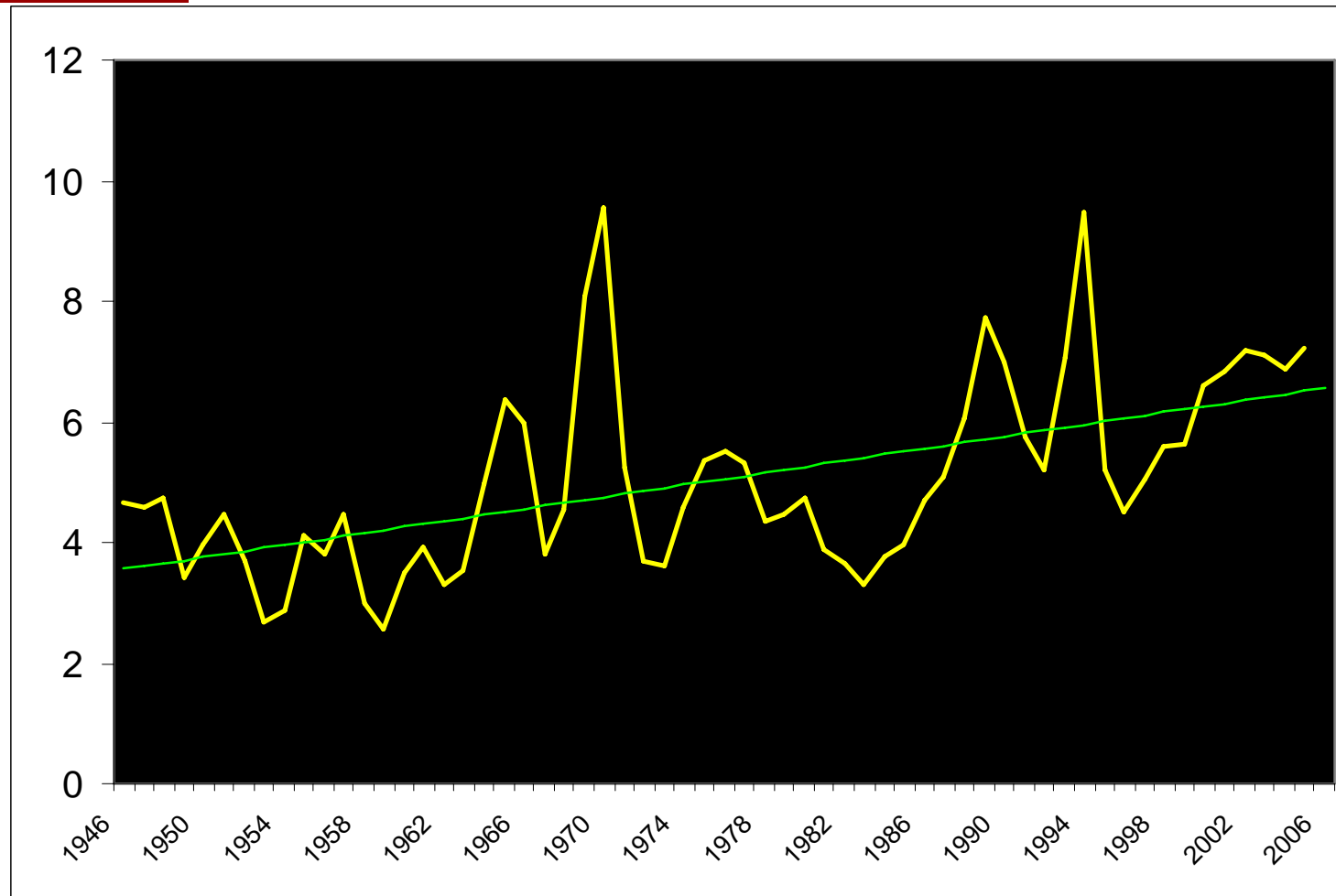
Bägge dessa ses som ett uttryck för kongregation (“frivillig samling”).

- Getto (förvisning, underordning, marginalisering –ej frivilligt!)

UPPSALA
UNIVERSITET

Immigration to Sweden per 1000 inhabitants 1946-2005

UPPSALA
UNIVERSITET

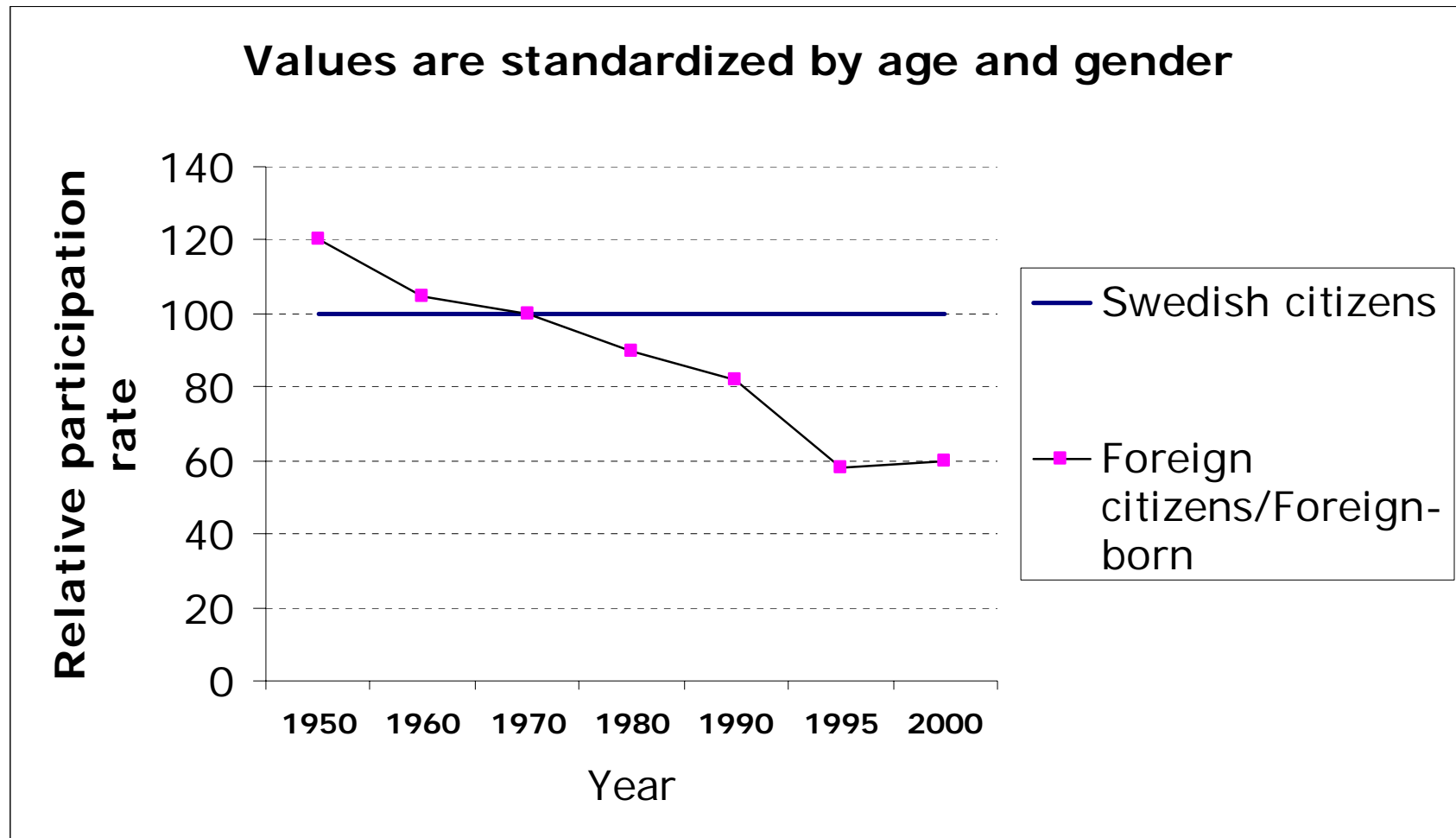
Immigrants in Sweden 1960- 2004

Population category	1960	1970	1980	1990	2004
Total pop	7 497 967	8 081 229	8 317 937	8 590 630	9 011 392
Foreign citizens	190 621	411 280	421 667	483 704	481 141
% foreign citizen	2,5	5,1	5,1	5,6	5,3
Foreign-born	299 879	537 585	626 953	790 445	1 100 262
% foreign-born	4	6,7	7,5	9,2	12,2
Born in Sweden, having two foreign-born parents					326 031 3,6

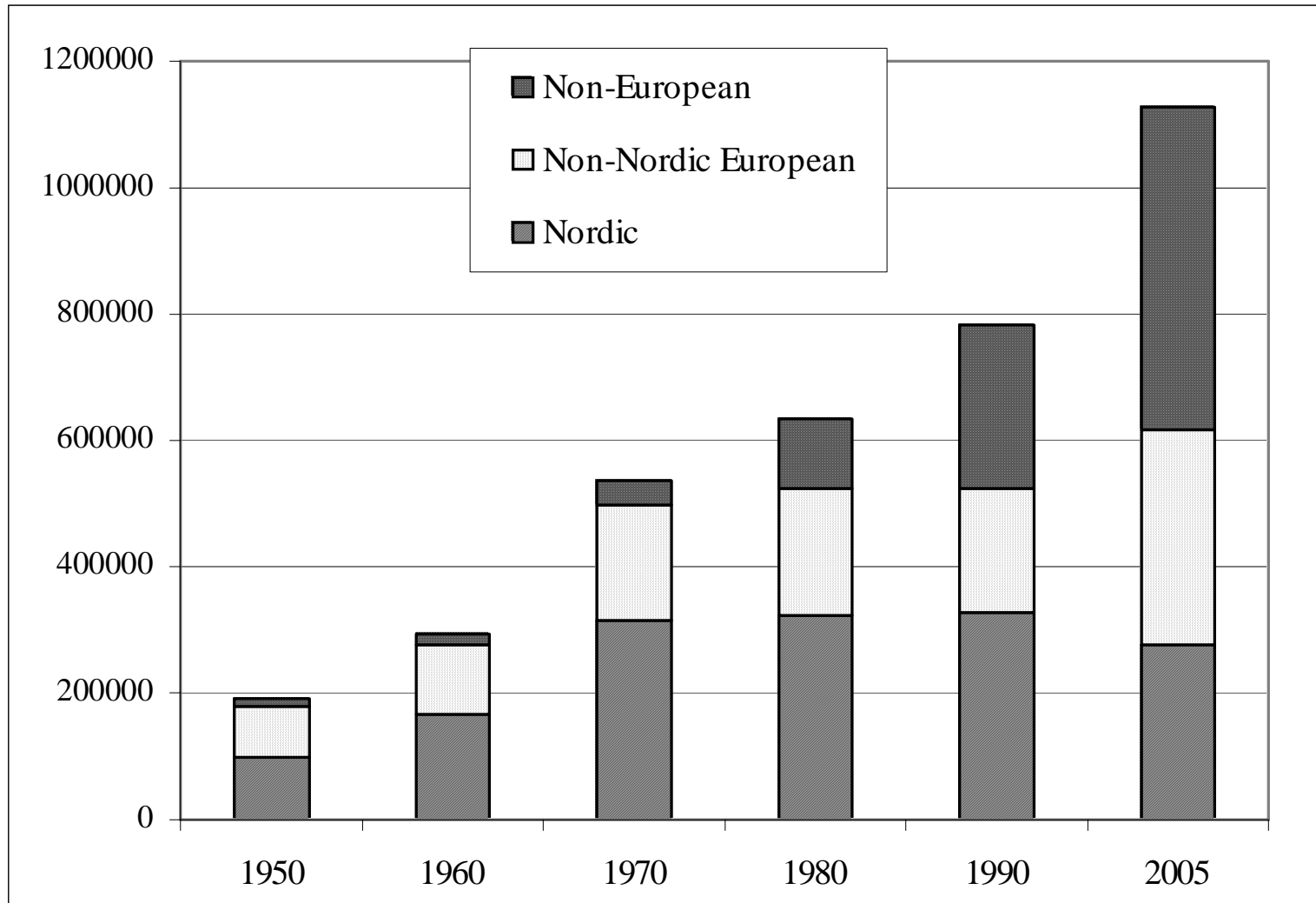
UPPSALA
UNIVERSITET

Relative labour market participation rates for immigrants in Sweden 1950-2000

No of foreign-born residents in Sweden by country regions 1950-1998.

UPPSALA
UNIVERSITET

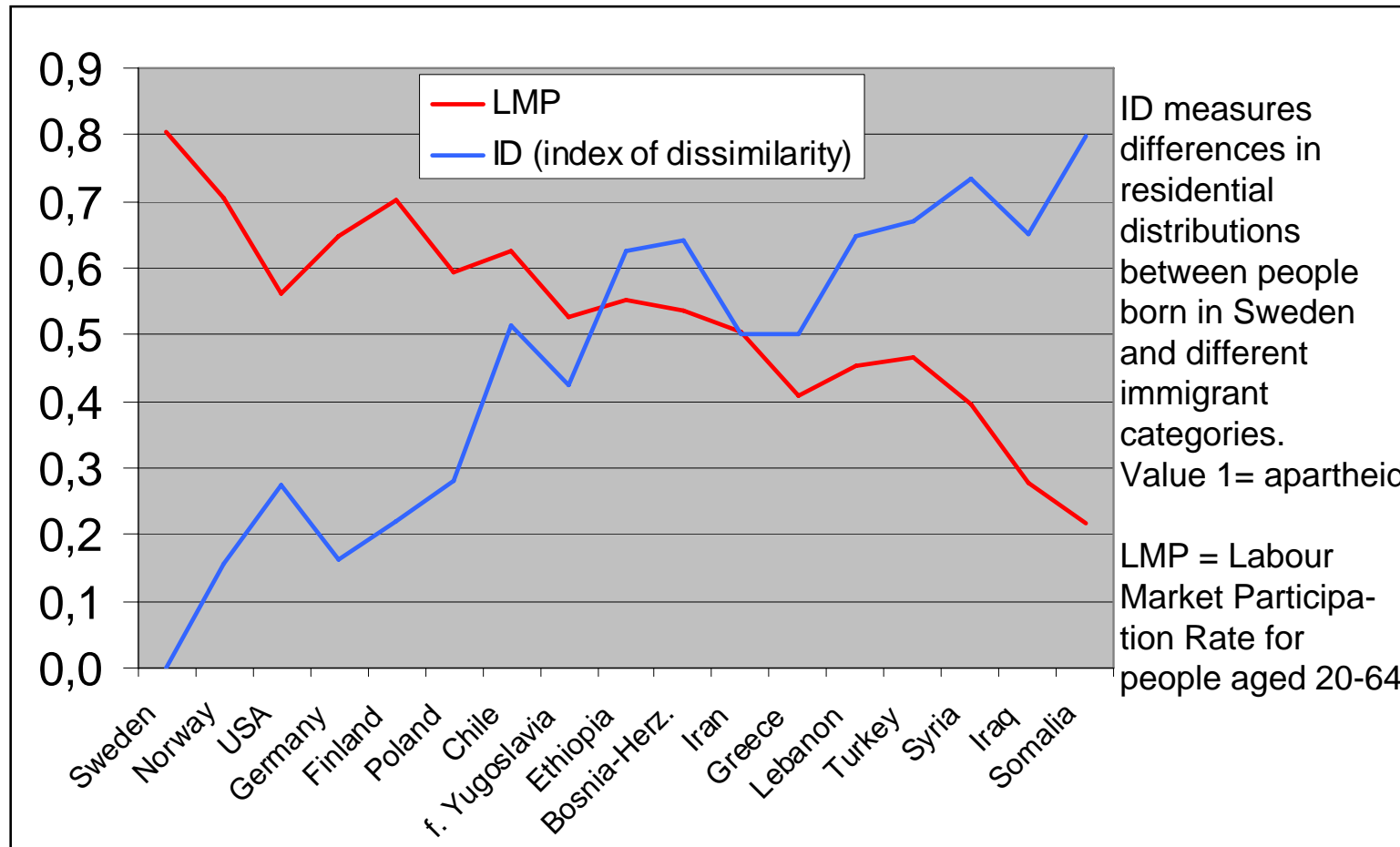
Population in 2003 according to country of birth.

	Pop. 2003	Perc.
Sweden	7,897,595	88,0
Nordic countries (except Sweden)	279,182	3,1
EU15 (except Nordic countries)	101,532	1,1
Europe (except EU15 and Nordic c.)	255,423	2,8
North America	26,041	0,3
South Amerika	54,371	0,6
Africa	61,315	0,7
Asia	296,328	3,3
Oceania	3,405	0,0
Total foreign-born	1,077,596	12,0
Total	8,975,191	100,0

UPPSALA
UNIVERSITET

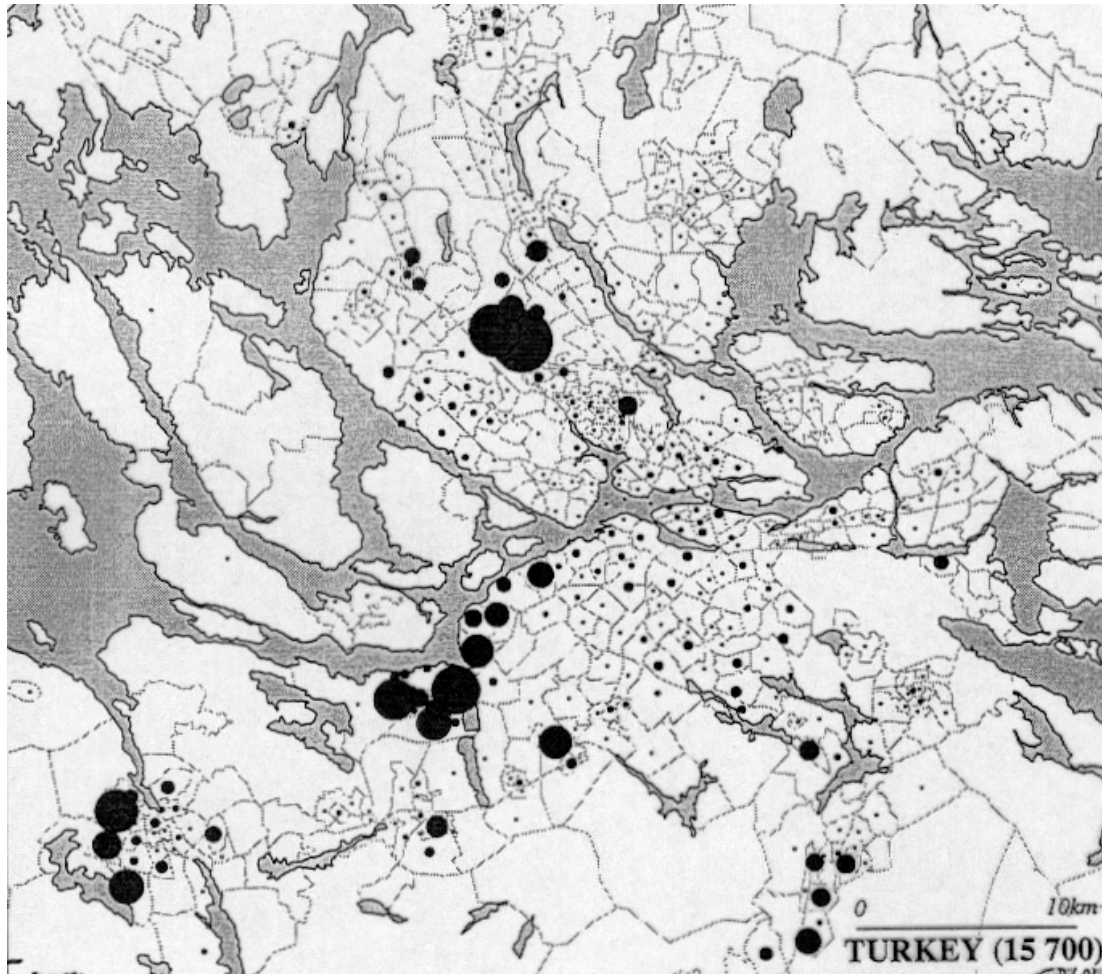
The ethnic hierarchy in the housing and labour markets (Stockholm county, 2000)

UPPSALA
UNIVERSITET

The geographical distribution of people born in Turkey (The Stockholm region, 1998)

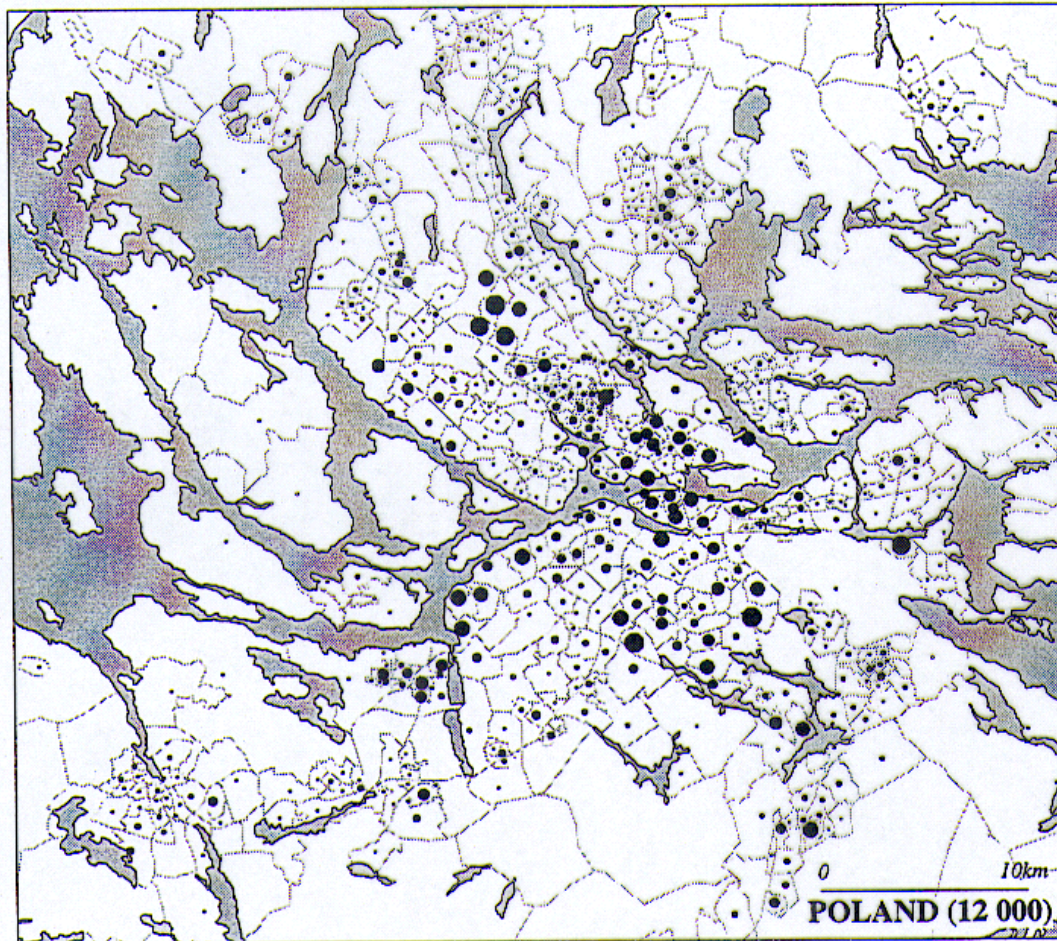

People born in Turkey (ethnically heterogeneous) display a high level of geographical concentration to the large housing estates.

UPPSALA
UNIVERSITET

The geographical distribution of people born in Poland (The Stockholm region, 1998)

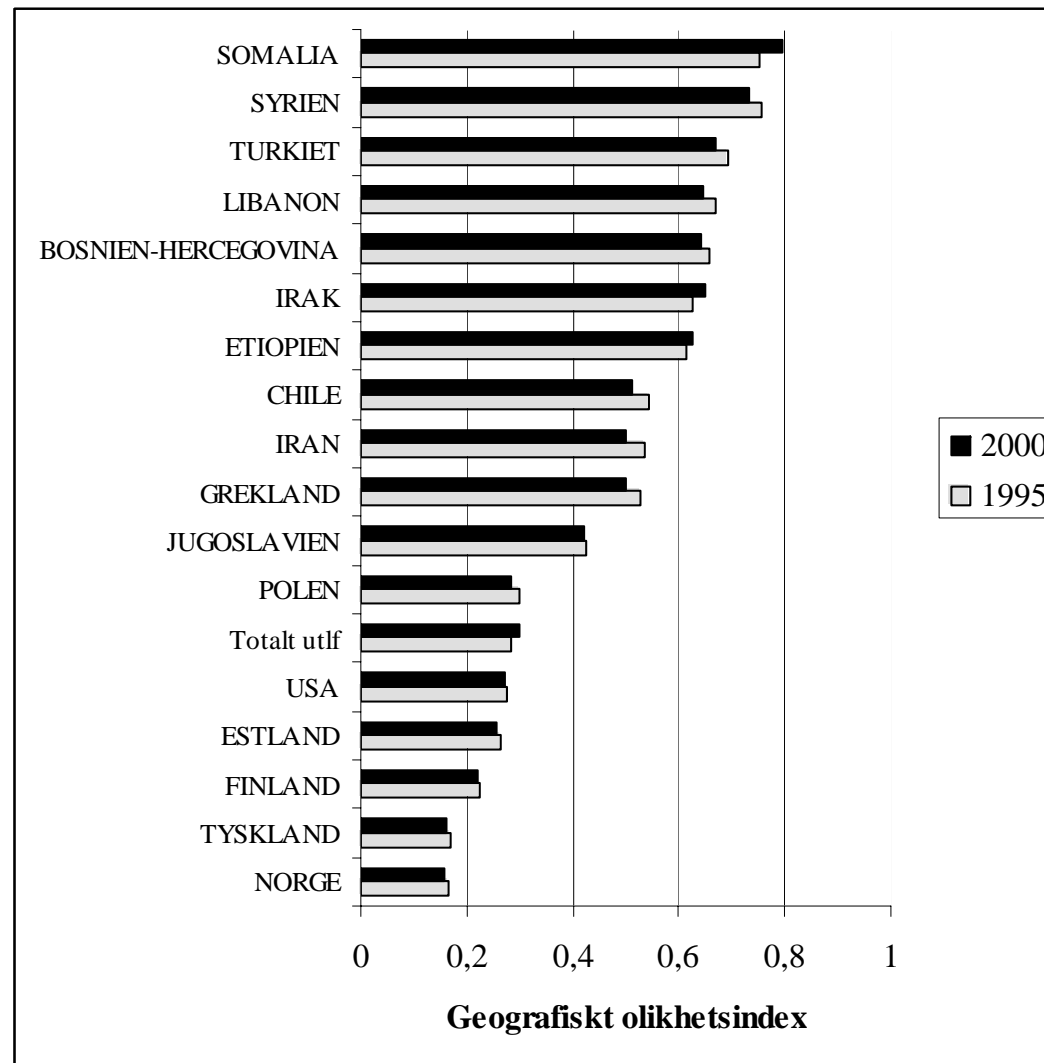
People born in Poland, like most other European immigrants, are fairly well spatially integrated. Few nowadays live in large housing estates.

Statistical analyses (using The Index of Segregation or Dissimilation Index) show an ethnic/racial hierarchy where people originating in Africa and the Middle East have the highest scores.

UPPSALA
UNIVERSITET

Geografiskt olikhetsindex för Stockholms län för ett urval kategorier efter födelseland, 1995 och 2000.

UPPSALA
UNIVERSITET

Medellöner, sysselsättningsfrekvenser och boendesegregation för ett urval nationaliteter i Stockholms län 1995 och 1999 (2000).

Födelseland	Medellön*		Andel syss**		Geogr. olikhetsindex		Rang lön	Rang syss	Rang segr
	1995	1999	1995	2000	1995***	2000***	1999	1999	2000
SVERIGE	161	198	77,5	80,5	0,00	0,00	1	1	Jfr-grupp
NORGE	142	181	67,3	70,5	0,16	0,16	2	2	1
USA	122	153	52,9	56,2	0,27	0,27	3	7	5
TYSKLAND	132	151	64,6	64,8	0,17	0,16	4	4	2
FINLAND	122	149	68,1	70,2	0,23	0,22	5	3	3
ESTLAND	127	135	57,0	55,3	0,26	0,26	6	8	4
POLEN	94	120	55,3	59,2	0,30	0,28	7	6	6
CHILE	78	107	53,0	62,5	0,54	0,51	8	5	10
JUGOSLAVIEN	65	90	44,7	52,7	0,42	0,42	9	11	7
ETIOPIEN	65	90	45,5	55,1	0,61	0,62	10	9	11
BOSNIEN-HERCEGOVINA	10	89	9,0	53,6	0,66	0,64	11	10	12
IRAN	52	86	37,9	50,4	0,54	0,50	12	12	9
GREKLAND	56	71	37,8	40,8	0,53	0,50	13	15	8
LIBANON	38	61	35,4	45,4	0,67	0,65	14	14	13
TURKIET	42	57	40,2	46,7	0,69	0,67	15	13	15
SYRIEN	31	45	32,3	39,5	0,76	0,73	16	16	16
IRAK	26	40	20,7	27,7	0,63	0,65	17	17	14
SOMALIA	14	31	11,2	21,7	0,75	0,80	18	18	17
Total	146	179	72,4	75,4	0,28	0,30			

*Medelönen avser inkomst av anställning för gruppen 20-65 år.

**Andel sysselsatta avser befolkningen i åldern 20-65 år vid respektive mättillfälle (november).

***Totalen avser index för utlandsfödda. Samtliga nationaliteter jämförs var för sig med Sverige-födda.

UPPSALA
UNIVERSITET

Geografiskt olikhetsindex 1995 och 1998 för några medelstora svenska kommuner. (Sortering efter fallande grad av etnisk segregation för en 6-länderskategori* som uppvisar störst genomsnittlig segregation gentemot den

Sverige-födda befolkningen

Kommun	1995		1998		Segr. tendens 6 länder*	Rang	Rang
	Födda i 6 länder*	Utlands- födda	Födda i 6 länder*	Utlands- födda		1995	1998
Trollhättan	0,67	0,39	0,69	0,38	ökar	1	1
Luleå	0,60	0,27	0,56	0,25	minskar	2	8
Umeå	0,59	0,31	0,55	0,30	minskar	3	9
Borlänge	0,57	0,25	0,62	0,29	ökar	4	2
Örebro	0,57	0,35	0,60	0,39	ökar	5	4
Eskilstuna	0,57	0,30	0,62	0,30	ökar	6	3
Jönköping	0,55	0,32	0,58	0,33	ökar	7	5
Uppsala	0,55	0,36	0,56	0,35	ökar	8	7
Gävle	0,54	0,29	0,56	0,30	ökar	9	6
Karlstad	0,52	0,27	0,55	0,29	ökar	10	10
Sundsvall	0,51	0,27	0,54	0,27	ökar	11	11
Östersund	0,50	0,17	0,47	0,17	minskar	12	15
Västerås	0,47	0,23	0,48	0,24	oförändrat	13	14
Norrköping	0,47	0,33	0,51	0,34	ökar	14	12
Halmstad	0,46	0,34	0,51	0,35	ökar	15	13
Skellefteå	0,37	0,21	0,40	0,20	ökar	16	16

*Etiopien, Chile, Irak, Iran, Libanon, Turkiet

UPPSALA
UNIVERSITET

Tablå 1. Att problematisera utgångspunkten

Segregations- nivå	Integrations- nivå	
	Hög	Låg
Hög	1	2
Låg	3	4

UPPSALA
UNIVERSITET

Implikationer för politisk handling

- * Det grundläggande problemet för offentliga planeringssträvanden för minskad etnisk segregation är att staten och kommunerna nog skulle kunna finna vägar att kontrollera den fysiska planeringen men endast indirekt och på oklara vägar de preferens- och handlingsmönster som finns i befolkningen.
- * Attityderna till invandrare är positiva i Sverige men majoritetens bosättningsbeslut tyder på något annat.

UPPSALA
UNIVERSITET

Varför är segregationen ett problem?

- Den skulle kunna vara ett problem även om alla bodde där de helst ville (till exempel att det skulle strida mot andra politiska mål eller vara förenat med oacceptabla kostnader). Jag diskuterar inte detta scenario utan väljer istället att bearbeta följande centrala fråga:
- Spelar det någon roll var vi bor för hur det går i livet?

UPPSALA
UNIVERSITET

Frågan rymms inom diskursen om grannskapseffekter (neighbourhood effects)

- Finns numera en betydande teoretisk och empirisk forskning.
- Tre slags grundtyper av grannskapseffekter diskuteras
 - A) endogena
 - B) exogena
 - C) korrelerade

UPPSALA
UNIVERSITET

Endogena grannskapseffekter

- **Definition: sådana effekter som uppstår när en grannes attityder eller beteenden påverkar en annan granne i bostadsområdet**
 - Socialisation
 - Epidemiska processer/social normöverföring (tröskelvärden)
 - Selektiv socialisation (bara vissa påverkas)
 - Sociala nätverk (information och resurser överförs)
 - Konkurrens om resurser (vissa lokala resurser är begränsade)
 - Känsla av (relativ) otillräcklighet (“det går bättre för andra”)
 - Stigmatisering (kan påverka resursflödet till området)
- Ingen teori säger något om vilken befolkningssammansättning som är önskvärd*

UPPSALA
UNIVERSITET

Exogena grannskapseffekter

- Definition: effekter som har att göra med icke påverkbara egenskaper hos grannarna
- “one may have an aversion to proximity to certain prospective neighbours because of racial or religious differences and may therefore behave differently if confronted by them in the neighbourhood context”.

UPPSALA
UNIVERSITET

Korrelerade grannskapseffekter

- Definition: har inget att göra med befolkningssammansättningen utan beror på omständigheter som gynnar eller missgynnar alla i området på likartat sätt.

UPPSALA
UNIVERSITET

Exempel på sådana korrelationer:

- Geografisk distansering (mis-match): vissa områden har dålig tillgänglighet i relation till de arbetsplatser som befolkningen vill eller kan arbeta på.
- Lokala institutionella resurser: vissa bostadsområden har sämre tillgänglighet till olika slags institutioner och organisationer.
- Offentlig service: vissa områden är missgynnade i fördelningen av resurser.
- Externt stigma: vissa områden är stigmatiserade sedan länge och det påverkar befolkningen. Stigmatisering kan avse befolkningen men också miljömässiga aspekter, byggnadsstil, läge, etc.

Grundtanken här är att mer eller mindre alla som bor i ett visst område drabbas negativt och det kan i statistiken ta sig uttryck i t.ex. sämre inkomster, sämre skolresultat eller sämre hälsa, dvs som en grannskapseffekt.

UPPSALA
UNIVERSITET

Den etniska segregationens effekter

Studier både i USA och Europa antyder att geografiska koncentrationer på etnisk grund inte är positiva för invandrares arbetsmarknads- och inkomstkarriärer. Pågående studier med svenska data visar att effekterna kan vara positiva under en kort period men att de blir negativa redan inom en 2-3-årsperiod efter invandring, särskilt om arbetslösheten i områdena är medelhög till hög (5% eller högre).

UPPSALA
UNIVERSITET

Segregationens effekter och policykonsekvenser

Slutsatsen måste bli att om effekterna av etnisk segregation är negativa och om segregationen inte är självvald så är det en politiskt legitim strävan att minska segregationen.

Frågan är: hur?

UPPSALA
UNIVERSITET

Strategi 1: Områdesbaserade interventioner (area-based urban programmes)

Detta är en dominerande strategi i europeiska länder. Genom vertikala och horisontella partnerskap med fokus på "segregerade" /utsatta områden hoppas politiker att man kan åstadkomma en integrerad satsning som förbättrar situationen.

Våra studier inom ramen för EU-projektet UGIS visade att den svenska storstadssatsningen inte nådde sitt huvudmål att "bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen". Orsak: för lite resurser? För kort tid? Felaktig metod?

UPPSALA
UNIVERSITET

Vilket är problemet och vad är lösningen?

Problem	Lösningar/åtgärder	
	Fysiska	Sociala
Fysiska	1	2
Sociala	3	4

UPPSALA
UNIVERSITET

Urban Policy (1)

- Traditionally a municipal task
- Increasing State involvement during the 1990s and a formal Urban (Metropolitan) policy was introduced in 1998: the area-based Metropolitan development initiative (MDI). The MDI targets 24 selected neighbourhoods in the Stockholm, Gothenburg and Malmö regions

UPPSALA
UNIVERSITET

Urban Policy (2)

- The MDI comprises “Local development agreements” between the State and the selected neighbourhoods (and the municipalities). They rest on local plans of action and should be integrated efforts to “stop social, ethnic and discriminatory segregation”.

UPPSALA
UNIVERSITET

Den svenska storstadspolitikens mål

* att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt; storstadspolitiken bör därmed kunna bidra till att nya arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga delar av landet.

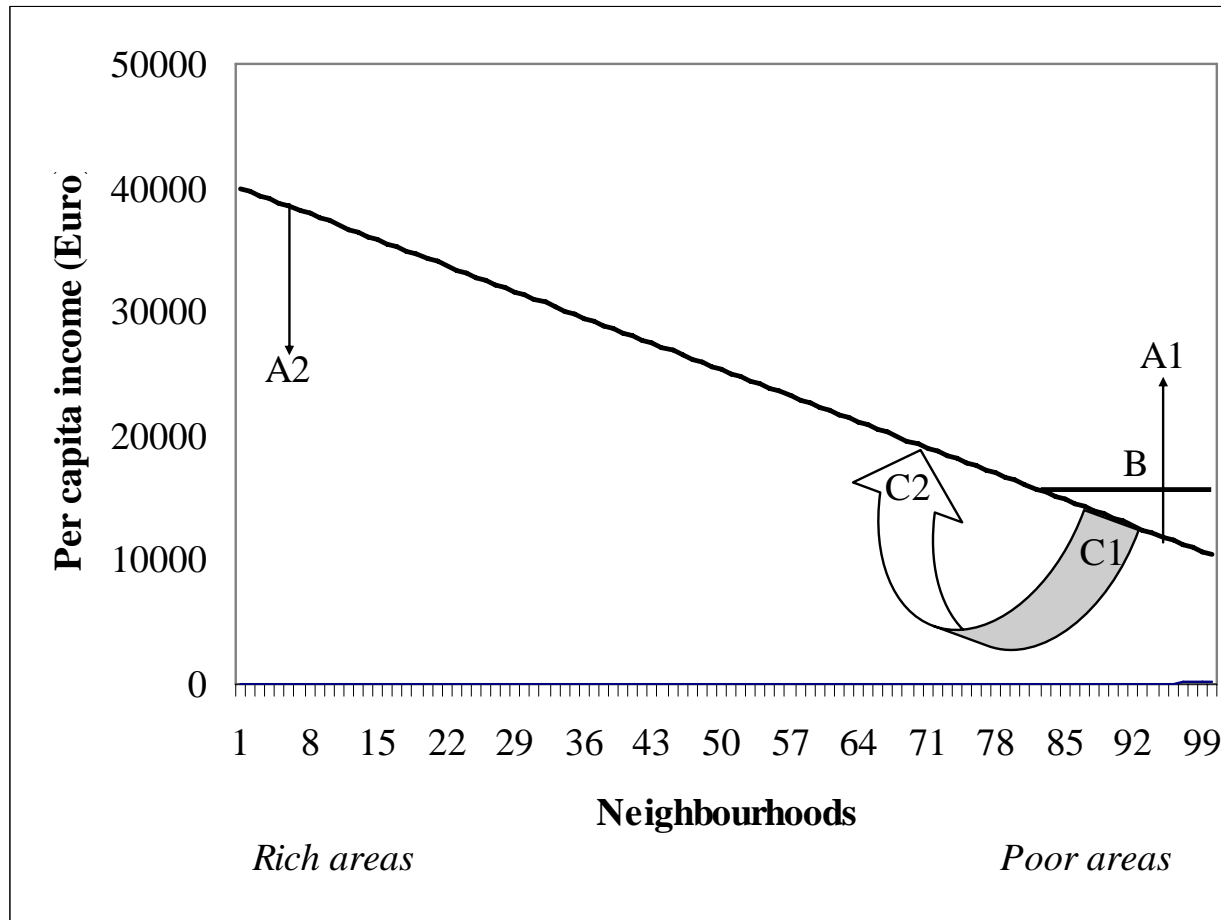
* att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och att verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare.

Det andra målet preciseras men förvirring råder angående grundfrågan om politikens objekt: individer eller områden?

UPPSALA
UNIVERSITET

Områdesbaserade interventioner: en problematisering

Staden är segregerad, i detta exempel inkomstmässigt. Områdessatsningar görs endast i fattiga områden (B), kanske med förhoppningen att öka inkomsterna något. Att bryta segregationen handlar dock om att förändra lutningen på linjen (A1-A2), vilket inte görs i områdesbaserade program.

Programmen riskerar att inte ens nå B eftersom fattigare områden är mindre attraktiva och hela tiden förlorar relativt resursstarka genom utflyttning. In flyttar istället mycket resurssvaga hushåll. Om attraktiviteten förbättras kan möjligen det enskilda området flyttas vänsterut på linjen, inte sällan med följd att ett annat område "trillar ned". C1 illustrerar att problem flyttas och C2 att resursstarka hushåll flyttar.

Poängen är att en politik för att "bryta segregationen" måste kompletteras med inslag som långsiktigt minskar lutningen på linjen. Läs mer i mitt bidrag till Rapport Integration 2003. Kan laddas ned från www.integrationsverket.se

UPPSALA
UNIVERSITET

Selektiv migration reproducerar de utsatta bostadsområdenas position

Sysselsättningsfrekvenser 1995 för personer som stannat i, flyttat ut från respektive in till utsatta bostadsområden i Stockholms län 1990-95. (Ålder 20-64 år 1990)

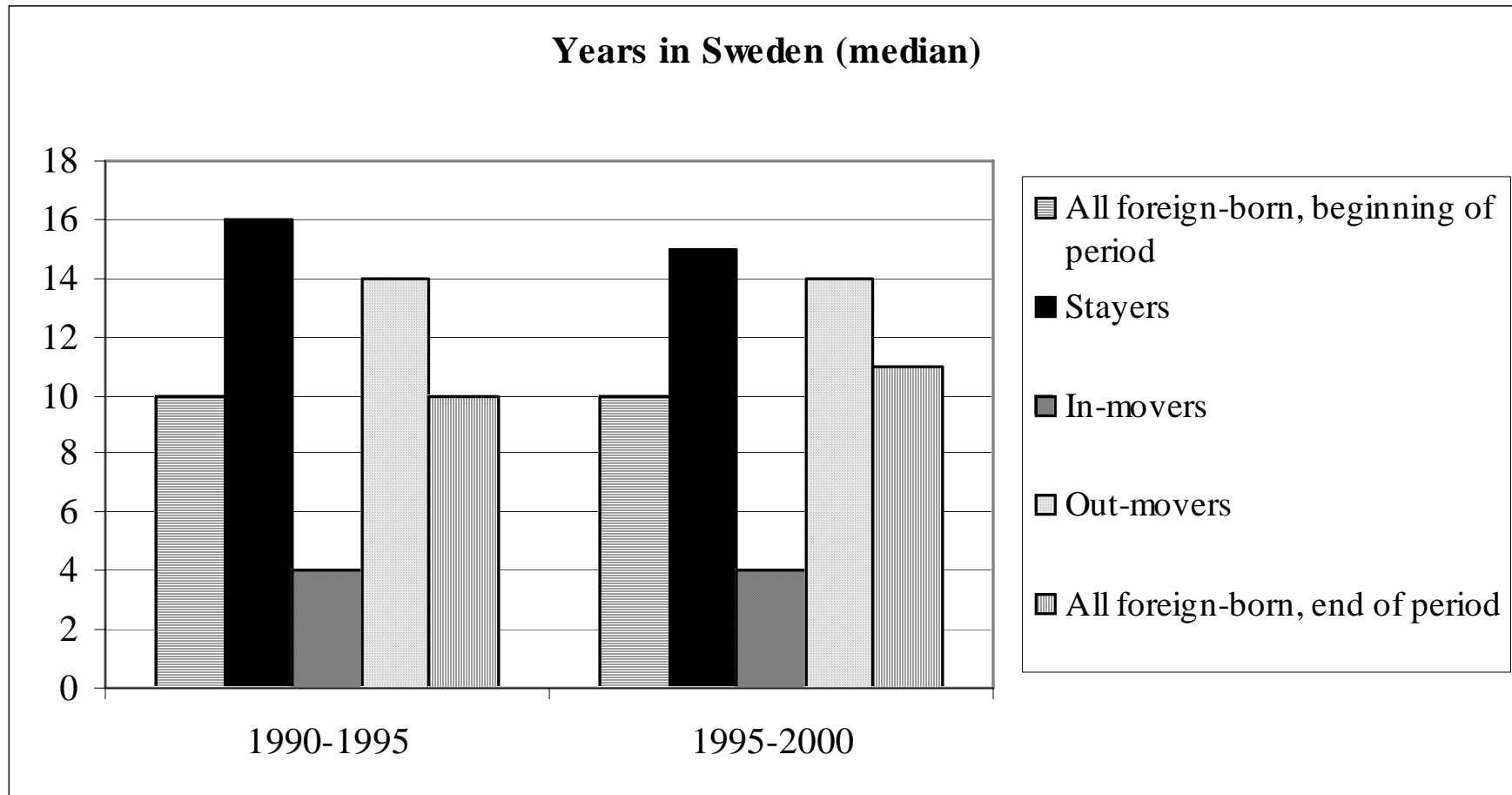

UPPSALA
UNIVERSITET

Selektiv migration –den etniska dimensionen

Genomsnittlig vistelsetid i Sverige för invandrare som stannar i, lämnar, respektive flyttar in i utsatta bostadsområden

UPPSALA
UNIVERSITET

Strategi 2: sociala och etniska blandnings- och spridningsstrategier

Genom att bygga för social blandning hoppas man kunna undvika segregation. Om områden inte är godtagbart blandade kan man genom kompletteringsbyggande i socialt homogena områden få till stånd en bättre balans. "Social Mix Policies" bedrivs idag i flera länder och politiken riktar sig såväl till befintliga områden som till nyproduktion.

En variant av politiken är spridningspolitik (jfr Hela-Sverigestrategin för flyktingmottagning eller amerikanska 'MTO programmes')

Varken politiker eller forskare har problematiserat grundfrågorna: Vilken blandning tänker man sig och varför just den blandningen? Vem ska blandas med vem? Var ska det blandas? Vilka instrument finns eller borde finnas?

UPPSALA
UNIVERSITET

*Media gör sitt för
att stigmatisera
bostadsområden
med stor andel
utlandsfödda.*

*Vidstående klipp
ur Aftonbladet
den 12/9 2005
ingick i
rapporteringen
kring det s.k.
upploppet
i Ronna,
Södertälje.*

**Hur många års arbete med strävan att förändra
"bilden av området" förstördes på 10 minuter?**